

MUHASEBE VE FİNANS İNCELEMELERİ DERGİSİ

Dergi Anasayfası: www.dergipark.gov.tr/mufider

MESLEK LİSELERİ MUHASEBE BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ YETERLİLİKLERİNİN İŞLETMELER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: GEBZE ÖRNEĞİ***EVALUATION OF VOCATIONAL QUALIFICATIONS OF VOCATIONAL HIGH SCHOOL STUDENTS IN TERMS OF ENTERPRISES: EXAMPLE OF GEBZE****Halil İbrahim GÖKSU^{a**}, Nevran KARACA^b***a** Sorumlu Yazar, Sakarya Üniversitesi İşletme Entitüsü, Muhasebe ve Finansman Yüksek Lisans Öğrencisi, higoksu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9187-8561**b Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, nkaraca@sakarya.edu.tr ,ORCID: 0000-0002-3910-2456***ÖZET****MAKALE BİLGİLERİ***Makale Tarihiçesi:**Gönderilme Tarihi 03.06.2019**Düzenleme 10.06.2019**Kabul Tarihi 13.06.2019**Anahtar Kelimeler: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Öğretim Programı.**Jel Kodları: A21, M41***ARAŞTIRMA MAKALESİ****BENZERLİK/ PLAGIARİZM**

Ithenticate : % 19

Günümüzde işletmeler arası rekabet artmakta ve bilgi teknolojileri hızla gelişmektedir. Bu gelişmeler her mesleği ve meslek mensubunu ilgili alanda meydana gelen değişim ve gelişime ayak uydurma zorunluluğuyla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu değişim ve gelişim muhasebecilik mesleğinde de söz konusudur. Her işletmenin ön muhasebesinden başlayıp da, muhasebe süreci kapsamında mali yılın sonuna kadar iş ve işlemlerini takip edecek kişilere ihtiyaçları vardır. Bunlar da öncelikli olarak, eski adıyla Ticaret Meslek Lisesi yeni adıyla Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Muhasebe alanı mezunu öğrenciler arasından tercih edilmektedir. Bu noktada liselerdeki muhasebe eğitiminin kalitesi konusu önem kazanmaktadır.

Ülkemizde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin süresi dört yıldır. 9.sınıfta diğer liselerle ortak kültür dersleri müfredatı uygulanmakta olup mesleki eğitim verilmemektedir. 10. ve 11. sınıflarda ise meslek dersleri ağırlıklı eğitim verilmektedir. Öğrenciler 12.sınıfa geldiğinde haftanın 3 günü piyasadaki firmaların muhasebe birimlerinde veya mali müşavir bürolarında staj uygulaması yaparak okulda aldıkları teorik eğitimi pratikte nasıl uygulandığını görmektedir. Bir bakıma okulda kazanılan mesleki yeterliliklerin işletmelerde staj uygulamasıyla test edilmesi söz konusudur.

Bu bağlamda çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yürütülmekte olan muhasebe öğretim programı sonucunda hedeflenen yeterliliklerin, muhasebecilik mesleği için gereken temel bilgi ve becerileri sağlamaya etkisi ortaya konulup, mesleki okullarda verilen muhasebe eğitiminin, işletmelerin beklentilerine ne derece uygun olduğunun tespiti amaçlanmıştır.

Çalışma sonucunda meslek lisesi muhasebe bölümü öğrencilerinin Tek Düzen Hesap Planı çerçevesinde muhasebe kayıtlarını yapabilme ve gerekli raporları alabilmeleri, temel finansal mali tabloları düzenleyebilmeleri, çalışanların ücret hesaplarını

*Bu çalışma 11 Nisan 2019 tarihinde ICEB'19 Uluslararası Ekonomi ve İşletme Kongresinde sunulan aynı isimli çalışmanın genişletmiş halidir.

APA STİLİ KAYNAK KULLANIMI: GÖKSU, H., KARACA, N . (2019). Meslek Liseleri Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliklerinin İşletmeler Açısından Değerlendirilmesi: Gebze Örneği. Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi, 2(2), 70 – 80. DOI: 10.32951/mufider.573547

yapabilmeleri ve maliyet muhasebesi kayıtlarını yapabilme yeterliliklerine sahip olamadıkları tespit edilmiştir. Diğer taraftan bilgisayar kullanımı gerektiren Ofis programlarını kullanarak yazı yazabilme, gerekli biçim, düzen ve hesaplamaları yapabilme yeterlilikleri açısından ise öğrenciler meslek mensupları tarafından yeterli olarak değerlendirilmiştir.

ARTICLE INFO

Article history:

Received 03.06.2019

Revised 10.06.2019

Accepted 13.06.2019

Keywords: Vocational and Technical Anatolian High School, Accounting Education, Accounting Teaching Program
Jel Codes: A21, M41

ABSTRACT

Nowadays, competition between enterprises are increasing and information Technologies are developing rapidly. These developments leave every profession and profession member faced with the necessity to keep up with the changes and developments in the related field. This change and development is also in the profession of accountancy. Each business needs people who wil lstart from the pre-accountancy and followup their business and transactions until the end of the financial year as part of the accounting process. These are primarily preferred among the accounting department graduates of Vocational and Technical High School whose new name is vocational and technical anatolian high school. At this point, the quality of accounting education in highschoools gain importance.

The duration of theaccountingeducationgiven in Vocational and Technical Anatolian High Schools in ourcountryarefouryears. Inthe 9th grade, commonculturecoursescurriculum is appliedwithotherhighschools and vocationaltraining is not provided. Inthe 10th and 11th grades, mainlyvocationalcoursesaretaught. Whenstudentsare in the 12th grade, theysee how thetheoreticaltrainingwhich is given in theschool is practicedbydoinginternship in theaccountingunits of thefirms in the market or in thefinancialadvisoroffices in 3 days a week. In a way, it is possibleto test thevocationalqualificationsgained in theschoolwiththeinternshippractice in theenterprises.

Inthiscontext, theaim of thisstudy is todeterminetheeffect of thequalificationswhichareaimed at theprofessional and technical Anatolian High Schools on thebasicknowledge and skillsrequired for theaccountancyprofession and todeterminethedegreetowhichtheaccountingeducationgiven in thevocationalschoolscomplieswiththeexpectations of theenterprises

As a result of the study, it was determined that the students of vocational high school accounting department were not able to make accounting records within the framework of Uniform Chart of Accounts and get the necessary reports, edit basic financial financial statements, make employee salary accounts and make cost accounting records. On the other hand, students were evaluated as proficient by the professions in terms of their competence in writing and using the Office programs that require the use of computers and making the necessary form, order and calculations

1. GİRİŞ

İşletmeler arası rekabetin yoğun bir şekilde artması ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, işletmelerde yeni yönetim anlayışlarına ve yaklaşımlarına neden olmaktadır (Karakaya:1994:38). Bu yönetim anlayışı ise, işletmelerin fonksiyonlarını yerine getirmesinde ihtiyaç duyulan bilgi alanlarını genişletmektedir. Diğer bir ifadeyle günümüzde işletmeler geleneksel muhasebe sistemleri tarafından sağlanan bilgilerin dışında başka bilgilere de ihtiyaç duymaktadırlar. Muhasebe sistemi ihtiyaç duyulan bu bilgileri yönetime zamanında sağlamalıdır. Buna göre, muhasebe eğitiminin kalitesi, gerçek iş hayatında meydana gelen gelişmelerin izlenmesi ve öğrencilere kazandırılmasına bağlıdır (Dursun, 2006:21). Bu noktada muhasebe eğitiminin ilk

basamağı olan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap verecek kalitede olması önemlidir. Bununla birlikte muhasebe eğitiminin ortaöğretim düzeyinde verildiği Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitim süreci ve bu okullardan mezun olan öğrencilerle ilgili bir takım sorunlar söz konusudur. Bunların başlıcaları şunlardır (Karlıkl, 2016:57):

- Öğrencilerin muhasebe alanında kendini yetiştirme, öğrenme ve muhasebenin temel becerilerini kavramadaki isteksizliği,
- Öğrencilerin temel muhasebe mantığına sahip ol(a)madan mezun olması,

- Müfredat olarak iyi durumda olmasına rağmen muhasebe eğitiminin öğrenciye istenileni verememesi,
- Muhasebe-Finansman alanı öğrencilerinin seçtikleri alanın amacı ve işlevinin farkında olmaması,
- İşletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarından istenilen verimin elde edilememesi,
- Dört yıllık lise düzeyindeki muhasebe eğitimi sonucunda hedeflerle mevcut durum arasında büyük bir fark oluşmasıdır.

Ayrıca muhasebe eğitimi ile ilgili sorunlar ve zayıf yönler arasında; iş piyasasının ihtiyaçları ile muhasebe eğitimi alan öğrencilerin niteliklerinin örtüşmemesi, okullardaki teknik donanım eksikliği, mesleki eğitime gerekli kamu kaynaklarının aktarılmaması, meslek liselerinin sahip olduğu olumsuz imaj ve benzeri unsurlar sayılabilir (Mesleki Eğitimin Yeniden Yapılandırılması, 2014:23).

Okul ile iş hayatının iş birliği içerisinde çalışmalarını gerektiren temel nedenler, işin veya mesleğin bireyden beklediği davranışı içeren program geliştirme, mezunların işe yerleşmelerinde kolaylık sağlama, meslek eğitimine dair sorunlara halkın ilgisini sağlama, yetişkin işgücü teminidir (Uysal, 2006:47-48). Bununla birlikte okulda verilen eğitimin yetersiz ve iş dünyasında tam olarak kullanılmadığı, teorik eğitim ile uygulamalı eğitim arasındaki uyumun sağlanması için okul-ış dünyası işbirliğinin kurulması gerektiği ve ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin iş dünyasına cevap verecek şekilde yeniden ele alınması gerekmektedir (Gökgöz, 2011:90).

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin öncelikli amacı sektöre ara eleman yetiştirmek olduğundan, mezun öğrencilerin iş dünyasınca aranan nitelikleri taşıyor olması gerekmektedir. Bu durum okul ile sektör işbirliğini zorunluluk hale getirmekle birlikte, bu işbirliğinin amacı, iş dünyasının gereksinim duyduğu yetenek ve nitelikler ile okullarda kazandırılan becerilerin birbirine paralellik göstermesini sağlamaktır. Bu noktada muhasebe eğitiminin ilk basamağı olan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olması önem arz etmektedir.

Bu bağlamda çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yürütülmekte olan muhasebe öğretim programı sonucunda öğrenciye kazandırılması hedeflenen yeterliliklerin, muhasebecilik mesleği için gereken temel bilgi ve becerileri sağlamaya etkisinin ortaya konulması suretiyle, mesleki okullarda verilen muhasebe eğitiminin, işletmelerin beklentilerine ne derece uygun olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

2. MESLEKİ EĞİTİM VE MUHASEBE EĞİTİMİ

Mesleki eğitim bireye, ilgi, istek veyetenekleri doğrultusunda, iş hayatında geçerliliği olan bir mesleği öğretmek içingerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlığı kazandırma ve bireyin işi bir araç olarak kullanarak yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştirme sürecidir (METARGEM, 1997:1). Mesleki eğitim, ülkenin temel ekonomik yapısını kuvvetlendiren ve genişleten, insan kaynağını geliştiren, işsizliği azaltarak üretimin krize girmesini önleyen bireğitim sürecidir (Norton, 1985:9). Mesleki eğitim, eğitimin ekonomik boyutuyla ilgilidir. Mesleki eğitimin temel fonksiyonu, iş piyasasıyla uyumlu, kabiliyetli ve teknik işgücünü yetiştirmektir (Sezgin,1987:211). Kişinin, toplum içinde yer edinmesi, saygınlık kazanarak üretken hale gelebilmesi, onun kazanacağı meslek eğitiminin derecesine bağlıdır (Turan, 1992:16).

Mesleki eğitim ve muhasebe eğitimi; bireyin düşünsel ve bedensel öğeleri bir araya getirmesiyle, somut ve soyut bulgularla oluşturulan olgunun görsel açıdan ortaya çıkarılması faaliyetleridir (Akbulut vd., 2014:76). Muhasebe eğitimi, öğrencinin; işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde özetlenmesi veraporlanan bilgilerin karar alma aşamalarında nasıl kullanılacağı konusundabilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması konusunda öğrenci yeteneğinin gelişen bilgiteknolojilerinden de yararlanarak geliştirilmesidir (Gökçen, 2007: 43).

Muhasebe eğitimi yoğun rekabetin olduğu mesleki alanlardan biridir. Budurum, finansal bilgileri objektif bir şekilde tespit edecek, kaydedecek, yorumlayarak bunlara göre kararlar alacak bireylerin yetiştirilmesinde önemlidir (Çelik veGürdal,1999:45). Muhasebe, işletmedeki ticari olayları kendine özgü bir biçimde yansıttığı için “işletme dili” olarak da nitelendirilmektedir. Muhasebe eğitimi, bu dilin kavramlarınıöğrenmeyi, bilgileri bu dille ifade etmeyi ve üretilen bilgileri kullanma yeteneğini geliştirmeyihedef alır (Sevilengül, 1998:11).Muhasebe eğitiminden beklenen, öğrencilerin dinamik bir alan olan ve çevresindenetkilenen muhasebe mesleğinin gerektiği bilgi ve becerinin edinilmesidir (Ayanoglu,2007:118). İşletmelerin beklentilerinin karşılanması için sözü edilen bilgi ve becerilerin bir kısmı temelde eski adıyla Ticaret Meslek Lisesi, yeni adıyla Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen teorik eğitim ile

bir kısmı ise işletmelerdeki beceri eğitimi ile sağlanmaktadır.

3. ORTAÖĞRETİMDE MUHASEBE EĞİTİMİ

Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin amacı, iş piyasasında ihtiyaç duyulan ara eleman talebini karşılamaktır. Amaç öncelik olarak iş piyasası olduğu için mesleki eğitim uygulamaya yöneliktir. Süresi 4 yıl olan muhasebe eğitimi, Muhasebe ve Finansman alanının bir alt dalı olan Bilgisayarlı Muhasebe dalında verilmektedir. Bu dalda Bilgisayarlı Muhasebe eğitimi alan öğrencilere 9'uncu sınıfta genel liselerle ortak kültür dersleri verilmekte olup, 10 ve 11'inci sınıflarda ise ağırlıklı olarak mesleki dersler verilmektedir. Öğrenci 12'nci sınıfa geldiğinde ise haftanın 3 günü Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlik bürolarında veya işletmelerin muhasebe birimlerinde aldıkları teorik eğitimin pratik hayattaki karşılığını tecrübe etme imkânı bulmaktadır.

Staj aşaması mesleki eğitimde en önemli aşamalarından biridir. Çünkü muhasebe birimlerinde veya mali müşavirlik ofislerinde staj eğitimi alan öğrencilerin mesleğini benimsemesi, devam ettirmesi veya o meslek alanında uzmanlaşması staj aşamasında oluşmaktadır. Mesleki eğitim bir bütün olarak düşünülmekte ve verilen emeğin zayı olmaması, istenen vasıflı ara eleman gücüne ulaşmak için tüm mesleki eğitim evrelerinin özenle yapılması gerekmektedir (Uzun, 2018:32)

4. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin öğrencilerin elde ettiği mesleki yeterlilikler açısından işletmeler tarafından değerlendirilmesi ile ilgili yapılan çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

Uzun (2018), Meslek mensuplarının Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimine bakış açılarını değerlendirmek amacıyla SMMM'lere anket uygulamış ve anketlerin sonucunda; muhasebe meslek mensuplarının, muhasebe eğitimi müfredatını yetersiz bulduklarını, öğrencileri işletme defterini ve yevmiye defterini tam olarak tutamadıklarını, ön muhasebe işlemlerini yapamadıklarını, muhasebeye yönelik bilgisayar programlarını kullanamadıklarını ve mesleğin icrası için gerekli temel hukuk bilgisine sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Karlıkl (2016), Meslek Liselerinde muhasebe alanında verilen eğitimin muhasebecilik mesleğine uygunluğunu stajyer çalıştıran SMMM'lere yaptığı anket sonucunda; ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin, sektörün beklentilerini karşılamaktan oldukça uzak olduğu ve bu kurumlardaki muhasebe eğitim sistemi, teorik bilgi ve pratik uygulama bakımından yeniden yapılandırılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Aksakaloğlu (2013), Ticaret Meslek Liselerinde eğitim alan öğrencilerin lisede aldıkları eğitim ile muhasebecilik mesleğine ne derece uygun hale geldiğini stajyer çalıştıran SMMM'lere yaptığı anket sonucunda; öğrencilerin okulda aldıkları eğitim sonucunda staj döneminde başarılı olamadıklarını ifade etmiş, öğrencilere okulda teorik eğitim yanında uygulamaya daha çok yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

İmamoğlu (2010), ortaöğretim kurumlarındaki muhasebe öğretim programlarının durumunu incelemiş, bu eğitimden beklentileri ve karşılaşılan sorunları ele alarak sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirmeye çalışmıştır. İş piyasasıyla ticaret meslek liselerinin ilişkilerinin iyi olmadığı, bu nedenle ilerleyen yıllarda bu okulların öğrenci bulmakta zorluk yaşayabileceği belirtilmiştir. Araştırmada ayrıca mesleki eğitim için ayrı bir üniversite giriş sınavı yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Yardım (2009), Ortaöğretim düzeyinde muhasebe eğitiminden öğrencilerin ve işverenlerin memnuniyet derecesini tespit etmeye çalışmış ve ulaşılan sonuçlara göre muhasebe eğitiminde MEGEP projesinin amacına ulaşma derecesini araştırmıştır. Çalışma kapsamında; ortaöğretim muhasebe eğitiminin değişen şartlara göre sürekli güncellenmesi, öğretmenlerin mesleki konularda hizmet içi eğitime alınması, okulların gerekli teknolojik araç-gereçlerle donatılması, işletmelerde beceri eğitiminin süresinin uzatılması önerilmiştir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin yeterliliğini ölçmeyi hedefleyen söz konusu çalışmalar incelendiğinde, çalışmaların evren ve örneklemine bağımsız çalışan S.M.M.M'lerden oluştuğu görülmektedir. Bununla birlikte Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde muhasebe eğitimi alan öğrencileri stajyer olarak istihdam eden firmaların mali işler ve muhasebe yöneticilerinin bu öğrencilerin yeterlilikleri konusundaki görüşleri, bu firmaların öğrencilerin mezun olduktan sonra istihdam edilebilecekleri yerler olması bakımından son derece önemlidir.

5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada verilerin toplanmasında yüz yüze anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu, muhasebe eğitimi konusunda yapılan ampirik araştırmalar da göz önünde bulundurularak tarafımızdan hazırlanmıştır.

Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 5 sorudan, ikinci bölüm muhasebe meslek mensuplarının Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde uygulanmakta olan mevcut muhasebe eğitimi sonucu kazanılan yeterliliklerle ilgili düşüncelerinin beşli likert ölçeği aracılığı ile ölçülmesine yönelik 16 sorudan oluşturulmuştur. Anket soruları hazırlanırken Milli Eğitim Bakanlığı Muhasebe ve Finansman alanı Çerçeve Öğretim Programında yer alan derslere ait kazanımlardan yararlanılmıştır.

Ankette Kocaeli Gebze’de, Gebze Ticaret Odasına kayıtlı Gebze Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren firmalar hedef kitle olarak seçilmiştir. Bu bölgenin seçilmesinin nedeni sanayide Türkiye’nin önde gelen OSB’lerinden olması ve aynı zamanda sadece Türkiye’ye yönelik değil ihracata yönelik üretim yapan yerli ve yabancı firmaların yer almasıdır.

Anket, 12.sınıfta stajyer olarak beceri eğitimi alan öğrencilerin staj yaptıkları firmaların öğrencileri gözlemleyen muhasebe ve mali işler yöneticilerine uygulanmıştır. Yapılan anket çalışması Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan ve beceri eğitimi yapan öğrencilerin koordinatörlük faaliyetini yerine getiren Muhasebe ve Finansman öğretmenleri tarafından 50 firmanın işletmelerin muhasebe ve mali işler yöneticilerine yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır.

Araştırma neticesinde toplanmış olan nicel verilerin analizinde SPSS Statistics 24 paket programı kullanılmıştır. Anketler aracılığıyla toplanan veriler, frekans, ortalama ve standart sapma istatistiklerinden hareketle Bağımsız Örneklem T Testi ve Tek Yönlü Anova Testi ile analiz edilmiştir.

Anketin sadece Gebze Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren firmalara yapılması araştırmanın en önemli kısıtıdır.

6. BULGULAR

6.1. Araştırmaya katılan Meslek Mensupları ve Şirketlerle İlgili Frekanslar

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının genel özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanan sorulara ilişkin elde edilen bulgular ve frekans dağılımları aşağıda yer alan tablolarda verilmiştir:

Tablo 1: Meslek Mensuplarının Genel Özellikleri

Cinsiyet	N	%
Bay	36	72
Bayan	14	28
Toplam	50	100
Unvan	N	%
Muhasebe Şefi	7	14
Muhasebe Uzmanı	18	36
Muhasebe Müdürü	25	50
Toplam	50	100

Tablo 1’den de görüleceği üzere ankete katılan meslek mensuplarının %72’si bay, % 18’i ise bayandır. Ankete katılan meslek mensuplarının %50’si Muhasebe Müdürü, %36’sı Muhasebe Uzmanı, %14’ü ise Muhasebe Şefidir.

Tablo 2: Şirketlerin Özellikleri

Şirket Türü	N	%
Anonim Şirket	44	88,0
Limited Şirket	6	12,0
Toplam	50	100
Faaliyet Alanı	N	%
Otomotiv	17	34
Gıda Tekstil	6	12
Makine ve Teçhizat	1	2
Ana Metal	8	16
Kimya	3	6
Perakende ve Tüketici Ürünleri	4	8
Dayanıklı Tüketim	2	4
Diğer	9	18
Toplam	50	100
Şirket Çalışan Sayıları	N	%
0-250	27	54,0
250-500	16	32,0
500-750	4	8,0
750-1000	3	6,0
Toplam	50	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi anket uygulanan işletmelerin şirketlerin büyük bölümü (%88) Anonim Şirket olup, %12’si ise Limited şirkettir. Öte yandan şirketler faaliyet alanları açısından sınıflandırıldığında %34 ile Otomotiv sektörü birinci sırada iken, %4 ile Dayanıklı Tüketici Ürünleri sektörü son sıradadır. Şirketlerin %86’sının “0 ile 500” arasında çalışanı olmakla birlikte “750 ile 1000” arası çalışanı olan şirketlerin oranı %6’dır.

6.2. Meslek Mensuplarının Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliğiyle İlgili Verdiği Cevapların Analizi

Anket sorularının Cronbach’s Alpha değeri %93,3 olarak hesaplanmış olup, bu değer araştırma sonuçlarının oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Buradan hareketle anket sorularına verilen cevapların ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Meslek Mensuplarının Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliğiyle İlgili Görüşleri

S.N	Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik Düzeylerini Ölçmeye Yönelik Sorular	X	Ss
1	İşletmenin kullandığı dosyalama sistemine göre evrakları dosyalayarak arşivler.	4,32	0,97
2	İşletmenin Vergi Dairesi, SGK, Ticaret Sicili, Belediye gibi kurumlara karşı yapması gereken bildirimleri düzenler.	2,54	1,31
3	V.U.K ve T.T.K ve K.D.V kanununa göre ticari belgeleri (Perakende Satış Fişi, Fatura, İrsaliye, Serbest Meslek Makbuzu, Gider Pusulası, Müstahsil Makbuzu) düzenler.	3,14	1,29
4	Çalışanların normal, fazla mesaili, izinli, raporlu ücretlerini hesaplayarak ücret bordrosunu düzenler.	2,34	1,33
5	Vergi mevzuatına göre Muhtasar, KDV, Geçici, Gelir ve Kurumlar gibi aylık ve yıllık beyannameleri ve BA/BS formlarını düzenler.	2,66	1,45
6	Verilen bir metni bilgisayarda on parmakla yazım ve dilbilgisi kurallarına göre yazar.	3,88	1,06
7	Verilen bir metni bilgisayarda Microsoft Office Word programında, istenilen biçim ve özelliklere göre yazar.	4,24	0,65
8	Bilgisayarda Microsoft Office Excel programında istenilen biçim	3,58	1,10

	ve düzene göre elektronik tablo oluşturarak hesaplama işlemlerini gerekli hücreler üzerinde formülleri kullanarak yapar.		
9	Matematik kurallarına göre K.DV, faiz ve iskonto hesaplamalarını yapar.	3,52	1,03
10	Bilanço esasına göre yevmiye defteri ve büyük deftere kayıtlar yaparak mizanı düzenler.	2,58	1,32
11	Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’ne uygun olarak Bilanço Hesaplarıyla ilgili hesap hareketlerini ve envanter işlemlerini yaparak kayıt eder ve bilanço düzenler.	2,42	1,23
12	Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’ne uygun olarak Gelir ve Gider hesapları ile ilgili işlemlerini yapar ve Gelir Tablosunu düzenler.	2,38	1,30
13	Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’ne uygun olarak maliyet hesap işlemlerini yaparak 7/A seçeneğine göre maliyet kayıtlarını yapar.	2,34	1,23
14	Muhasebe paket programlarında (ETA, LOGO, LUCA v.b.) fatura girişi, stok takibi, cari takibi, çek-senet takibini yapar	3,26	1,24
15	VUK, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve muhasebe paket program çalışma kurallarına göre Muhasebe Fişlerine kayıt yaparak muhasebe raporlarını alır.	3,20	1,16
16	Mezun olan öğrenciler iş hayatında bir işletmenin ön muhasebesini tutabilirler.	3,42	1,27
Meslek Mensuplarının Gruptaki Sorulara Verdikleri Cevapların Genel Ortalaması		3,11	1,18

Tablo 3’ten de görüleceği üzere öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerini ölçmeye dönük sorulara verilen cevaplar incelendiğinde “Kararsızım” seviyesinin biraz üzerinde 3,11 gibi bir ortalama hesaplanmıştır. Bu grupta yer alan sorulardan 9’una verilen cevapların ortalaması 3’ün üzerindedir. Buna göre meslek mensupları, meslek liselerindeki muhasebe eğitimiyle bireylerin mesleki bakımdan istenilen becerilere sahip oldukları noktasında kararsız bir eğilim göstermektedir. Bu sonuçlar ortaöğretim muhasebe öğrencilerinin mesleğin gerektirdiği yeterlilik ve becerilere sahip olmadığını ortaya koymaktadır.

Bu gruptaki sorulara verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin “İşletmenin kullandığı

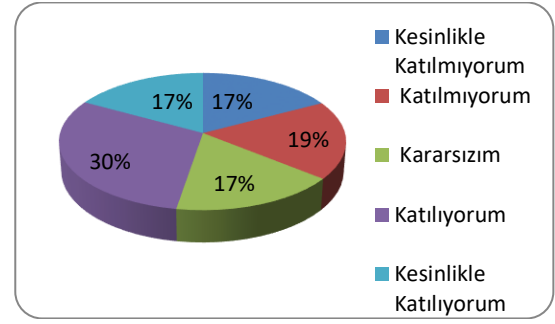
dosyalama sistemine göre evrakları dosyalayarak arşivleyebildiği” ve “Verilen bir metni bilgisayarda Microsoft Office Word programında, istenilen biçim ve özelliklere göre yazabildiği” şeklindeki 1. ve 7. Sorulara verilen cevapların ortalaması 4’ün üzerinde olduğundan işletmelerin bu alanlarda öğrencileri yeterli gördükleri ortaya çıkmaktadır.

“V.U.K ve T.T.K ve K.D.V kanununa göre ticari belgeleri (Perakende Satış Fişi, Fatura, İrsaliye, Serbest Meslek Makbuzu, Gider Pusulası, Müstahsil Makbuzu) düzenleme”, “Verilen bir metni bilgisayarda on parmakla yazım ve dilbilgisi kurallarına göre yazma”, “Bilgisayarda Microsoft Office Excel programında istenilen biçim ve düzene göre elektronik tablo oluşturarak hesaplama işlemlerini gerekli hücreler üzerinde formülleri kullanarak yapma”, “Matematik kurallarına göre K.DV, faiz ve iskonto hesaplamalarını yapma”, “Muhasebe paket programlarında (ETA, LOGO, LUCA v.b.) fatura girişi, stok takibi, cari takibi, çeksenet takibini yapma”, “VUK, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve muhasebe paket program çalışma kurallarına göre Muhasebe Fişlerine kayıt yaparak muhasebe raporlarını alma” ve son olarak “Mezun olan öğrenciler iş hayatında bir işletmenin ön muhasebesini tutabileceği” sorularına verilen cevap ortalamasının 3’ün üzerinde olduğu görülmektedir. Meslek mensupları öğrencilerin bilgisayar kullanma becerisi gerektiren konularda yeterli olduğunu düşünmektedir. Diğer 7 soruda ise meslek mensuplarının olumsuz bir kanaate sahip oldukları görülmektedir.

Anket sorularına verilen cevaplardan hareketle meslek mensuplarının, öğrencilerin muhasebe meslek eğitimi almış bir lise öğrencisi/mezunundan beklenen şu yeterliliklere sahip olmadıkları görülmektedir:

- İşletmenin çeşitli kurumlara karşı yapması gereken bildirimleri düzenleyebilme,
- Çalışanların ücretlerini hesaplayarak ücret bordrosunu düzenleyebilme,
- Vergi mevzuatına göre aylık ve yıllık beyanname formlarını düzenleyebilme,
- Bilanço esasına göre yevmiye defteri ve büyük deftere kayıtlar yaparak mizanı düzenleyebilme,
- Bilanço Hesaplarıyla ilgili hesap hareketlerini ve envanter işlemlerini kayıt edebilme,
- Gelir ve Gider hesapları ile ilgili işlemlerini Gelir Tablosu düzenleyebilme,
- Maliyet hesap işlemlerini yaparak 7/A seçeneğine göre maliyet kayıtlarını yapabilme,

Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliği ile İlgili Sorulara Verilen Cevaplar Grafik 1 aracılığıyla özetlenmiştir.

Grafik 1: Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliği ile İlgili Sorulara Verilen Cevaplar

Grafik 1’den de görüleceği üzere meslek lisesi muhasebe öğrencilerinin mesleki yeterliliğiyle ilgili sorulara meslek mensuplarının verdikleri cevaplar incelendiğinde, meslek mensuplarının %19’unun muhasebe alanı öğrencilerini yetersiz, %17’sinin ise kesinlikle yetersiz bulunduğu görülmektedir. Meslek mensuplarının %17’si bu konuda kararsız kalırken %47’si ise öğrencilerin mesleki açıdan yeterli bulmaktadır. Meslek mensuplarının büyük bir kısmı (%53) meslek lisesi öğrencilerini mesleki bakımdan yetersiz bulmaktadır.

6.3. Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Anketteki 16 soruya meslek mensuplarının verdikleri cevapları cinsiyet değişkenlerine göre incelemek amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Yapılan test sonucunda cinsiyet değişkenine göre yapılan test sonucunda sadece 9. soruya verilen cevaplarda anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Tablo 4: Bay ve Bayanların Görüşleri

Soru	Cinsiyet	N	X	Ss	t	df	p
1	Bay	36	4,36	,96	,473	48	,639
	Bayan	14	4,21	1,05	,454	21,96	
2	Bay	36	2,69	1,30	1,345	48	,185
	Bayan	14	2,14	1,29	1,351	23,96	
3	Bay	36	3,25	1,20	,963	48	,340
	Bayan	14	2,85	1,51	,871	19,75	
4	Bay	36	2,36	1,31	,178	48	,860
	Bayan	14	2,28	1,43	,171	21,94	
5	Bay	36	2,80	1,43	1,141	48	,260
	Bayan	14	2,28	1,48	1,120	22,90	
6	Bay	36	4,02	,97	1,603	48	,116
	Bayan	14	3,50	1,22	1,445	19,68	
7	Bay	36	4,30	,62	1,136	48	,262

	Bayan	14	4,07	,73	1,059	20,81	
8	Bay	36	3,63	1,15	,599	48	,552
	Bayan	14	3,42	1,01	,633	26,71	
9	Bay	36	3,72	,94	2,312	48	,025
	Bayan	14	3,00	1,10	2,151	20,74	
10	Bay	36	2,63	1,33	,500	48	,620
	Bayan	14	2,42	1,34	,498	23,61	
11	Bay	36	2,47	1,18	,477	48	,635
	Bayan	14	2,28	1,38	,445	20,82	
12	Bay	36	2,50	1,36	1,041	48	,303
	Bayan	14	2,07	1,14	1,127	28,19	
13	Bay	36	2,33	1,24	-,060	48	,952
	Bayan	14	2,35	1,27	-,060	23,15	
14	Bay	36	3,30	1,26	,412	48	,682
	Bayan	14	3,14	1,23	,417	24,26	
15	Bay	36	3,36	1,15	1,599	48	,116
	Bayan	14	2,78	1,12	1,617	24,29	
16	Bay	36	3,47	1,25	,459	48	,648
	Bayan	14	3,28	1,38	,439	21,80	

Tablo 4'te verilen soruya ilişkin test sonuçları incelendiğinde bayan meslek mensuplarının meslek lisesi muhasebe öğrencilerinin matematik kurallarına göre faiz ve iskonto hesaplamaları yapmaları bakımından daha düşük ortalamalara sahip cevaplar verdikleri görülmektedir. Bu durum bayan meslek mensuplarının bay meslektaşlarına göre Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi muhasebe öğrencilerinden beklentilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. $0,025 < 0,05$ olduğundan baylarla bayanlar açısından bu soruda anlamlı fark bulunmaktadır.

6.4. Şirket Türüne Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Anketteki 16 soruya meslek mensuplarının verdikleri cevapların şirket türündeğişkenine göre incelemek amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Yapılan test sonucunda cinsiyet değişkenine göre yapılan test sonucunda sadece 4. soruya verilen cevaplarda anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Tablo 5: Şirket Türüne Göre Verilen Cevaplar

Soru	Şirket Türü	N	X	Ss	t	df	p
1	A.Ş	44	4,29	1,02	-,477	48	,636
	Limited	6	4,50	,547	-,753	10,63	
2	A.Ş	44	2,63	1,33	1,420	48	,162
	Limited	6	1,83	,983	1,789	7,755	
3	A.Ş	44	3,15	1,34	,280	48	,781
	Limited	6	3,00	,894	,381	8,47	
4	A.Ş	44	2,47	1,35	2,032	48	,048
	Limited	6	1,33	,516	3,897	17,05	
5	A.Ş	44	2,68	1,45	,285	48	,777
	Limited	6	2,50	1,51	,277	6,33	

6	A.Ş	44	3,88	1,06	,114	48	,910
	Limited	6	3,83	1,16	,105	6,17	
7	A.Ş	44	4,22	,677	-,368	48	,715
	Limited	6	4,33	,516	-,453	7,57	
8	A.Ş	44	3,56	1,12	-,202	48	,841
	Limited	6	3,66	1,03	-,217	6,74	
9	A.Ş	44	3,54	1,06	,467	48	,642
	Limited	6	3,33	,816	,573	7,55	
10	A.Ş	44	2,68	1,36	1,488	48	,143
	Limited	6	1,83	,752	2,297	10,20	
11	A.Ş	44	2,52	1,26	1,625	48	,111
	Limited	6	1,66	,516	3,010	15,36	
12	A.Ş	44	2,47	1,35	1,440	48	,156
	Limited	6	1,66	,516	2,761	17,05	
13	A.Ş	44	2,40	1,28	1,069	48	,290
	Limited	6	1,83	,752	1,586	9,56	
14	A.Ş	44	3,27	1,30	,194	48	,847
	Limited	6	3,16	,75	,291	9,71	
15	A.Ş	44	3,22	1,21	,446	48	,657
	Limited	6	3,00	,63	,717	11,00	
16	A.Ş	44	3,43	1,33	,175	48	,862
	Limited	6	3,33	,81	,253	9,17	

Tablo 5'ten de görüleceği üzere öğrencilerin, çalışanların normal ve fazla mesaili ücret hesaplamalarını yapıp ücret bordrosunu düzenlemeleri açısından Limited Şirket muhasebe sorumluları Anonim Şirket muhasebe sorumlularına göre daha düşük ortalamaya sahip cevaplar vermişlerdir. Bu sonuca göre 1,33 ortalamayla Limited Şirket muhasebe yöneticileri öğrencilerin ücret bordrosu hesaplaması yapamadıklarına inanmaktadırlar. $0,048 < 0,05$ olduğundan bu soruya cevap veren şirket türleri açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Diğer sorularda ise p değeri 0,05 güvenilirlik düzeyinden daha yüksek çıkmıştır. Buradan hareketle gerek cinsiyet yönünden gerekse şirket türü yönünden diğer sorularda anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu noktada diğer sorulara bay ve bayanların verdiği cevaplar ve yine şirket türü açısından verilen cevapların cinsiyet ve şirket türüne göre farklılık arz etmediği söylenebilir.

6.5. Şirket Faaliyet Alanlarına Göre Anova Testi Sonuçları

İkiden fazla bağımsız değişkenin olduğu şirket faaliyet alanlarına göre 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan One-Way Anova Testine göre ise, p değeri bütün sorularda 0,05'den büyük çıkmıştır. Buradan hareketle 16 anket sorusuna verilen cevaplarda işletmelerin faaliyet alanları açısından anlamlı bir fark bulunmadığı sonucu çıkarılabilir.

Tablo 6: Faaliyet Alanı Değişkenine Göre Verilen Cevaplar

Soru	Ortalamalar								ANOVA Testi	
	Otomotiv	Gıda, Tekstil	Makine Teçhizat	Ana Metal	Kimya	Perakende	Dayanıklı Tük.	Diğer	F	P
1	4,58	4,00	4,00	4,37	4,00	4,25	5,00	4,66	1,45	,209
2	1,94	2,83	2,00	2,50	3,33	2,75	3,00	3,11	1,02	,427
3	2,88	3,33	4,00	2,87	4,00	3,00	4,00	3,22	,51	,818
4	1,94	2,66	2,00	2,25	2,66	2,75	3,00	2,55	,428	,879
5	2,00	3,33	2,00	3,00	2,00	2,75	3,50	3,22	1,19	,329
6	3,94	4,00	4,00	3,50	4,00	3,50	4,50	4,00	,32	,938
7	4,17	4,50	4,00	4,12	3,66	4,50	4,50	4,33	,66	,700
8	3,23	4,00	4,00	3,50	3,66	3,75	4,50	3,66	,56	,778
9	3,41	4,00	2,00	3,37	3,33	3,50	4,50	3,55	,78	,601
10	2,05	2,83	2,00	2,87	2,33	2,25	4,00	3,11	1,08	,388
11	1,88	2,83	3,00	2,12	2,33	2,25	3,50	3,22	1,55	,177
12	1,76	3,16	2,00	2,12	2,00	2,25	3,50	3,22	1,90	,092
13	1,76	2,83	2,00	2,370	2,00	2,25	3,00	3,11	1,35	,252
14	3,05	3,33	4,00	2,62	2,33	3,50	4,50	4,00	1,52	,186
15	2,82	3,66	4,00	2,87	2,66	3,50	4,50	3,55	1,19	,329
16	3,23	3,66	4,00	3,50	3,00	3,25	4,50	3,44	,34	,930

6.6. Mesleki Unvanlara Göre Anova Testi Sonuçları

İkiden fazla bağımsız değişkenin olduğu araştırmaya katılan meslek mensuplarının şirketteki unvanlarına göre 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan One-Way Anova Testine göre ise, p değeri 1.soru haricinde diğer sorularda 0,05'den büyük çıkmıştır. 1.soruda ise 0,016 çıktığı için mesleki unvan açısından öğrencilerin işletmedeki dosyalama sistemine göre evrakların dosyalamasında anlamlı farklılık vardır. Muhasebe şefleri öğrencilerin evrakları dosyalamalarında diğer unvanlara göre daha düşük ortalamayla cevap vermişlerdir. Muhasebe müdürleri ise 4,48 ortalamayla öğrencilerin

işletmelerin evraklarını dosyalama yeterliliklerine güçlü bir şekilde inanmaktadırlar.

Tablo 7: Mesleki Unvana Değişkenine Göre Verilen Cevaplar

Soru	Ortalamalar			ANOVA Testi	
	Muh. Şefi	Muh. Uzmanı	Muh. Müdürü	F	P
1	3,85	4,61	4,48	4,501	,016
2	3,14	2,50	2,40	,885	,420
3	3,57	3,16	3,00	,529	,593
4	2,71	2,11	2,40	,555	,578
5	2,85	2,66	2,60	,083	,921
6	3,28	4,05	3,92	1,380	,261
7	3,85	4,33	4,28	1,444	,246
8	3,42	3,66	3,56	,120	,887
9	3,42	3,38	3,64	,331	,720
10	3,14	2,55	2,44	,765	,471
11	2,42	2,33	2,48	,072	,931
12	2,28	2,33	2,44	,054	,948
13	2,42	2,22	2,40	,124	,884
14	3,14	3,44	3,16	,302	,741
15	3,14	3,50	3,00	,980	,383
16	2,85	3,88	3,24	2,243	,117

7. SONUÇ

Eğitim ve öğretim sistemlerini oluşturan ülkeler, eğitim ve öğretimle ilgili politika ve yasaları düzenlerken evrensel düşünmeli ve rekabetçi dünya piyasasında rekabet edebilmesini sağlayacak nitelikli insan gücünü yetiştirmelidir. Nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, günümüzde yaşanan en temel sorun örgün ve yaygın eğitim kurumlarında verilen teorik ve beceri eğitiminin ya istenilen düzeyin altında olması ya da iş hayatının ihtiyaçlarına uygun olmaması şeklinde özetlenebilir.

Bu araştırma Kocaeli Gebze ilçesindeki Gebze Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren

işletmelerin 12.sınıfta stajyer olarak Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören muhasebe öğrencilerini istihdam eden firmaların muhasebe yöneticilerine uygulanmıştır.Bu nedenle yapılan bu çalışma sonucunda elde edilen bulguları ülke geneli için geçerli kabul etmek mümkün olmayacaktır. Ayrıca işletme yöneticilerinin vermiş olduğu subjektif cevaplar ışığında değerlendirmelerin yapılması çalışmanın diğer kısıtları arasında yer almaktadır.

Araştırmada Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri muhasebe bölümü öğrencilerinin yeterlilikleri işletmelerin muhasebe yöneticileri tarafından değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler ve bu verilerin analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular şunlardır:

- Öğrencilerin Tek Düzen Hesap Planı çerçevesinde muhasebe kayıtlarını yapabilme ve gerekli raporları alabilmeleri,
- Temel finansal mali tabloları düzenleyebilmeleri,
- Çalışanların ücret hesaplarını yapabilmeleri,
- Maliyet muhasebesi kayıtlarını yapabilme yeterlilikleri, açısından meslek mensupları tarafından olumsuz görüş bildirilmiştir.

Diğer taraftan bilgisayar kullanımı gerektiren Ofis programlarını kullanarak yazı yazabilme, gerekli biçim, düzen ve hesaplamaları yapabileme yeterlilikleri açısından ise öğrenciler meslek mensupları tarafından yeterli olarak değerlendirilmiştir.Bağımsız Örneklem T Testi sonuçları açısından bay ve bayan yöneticiler açısından anlamlı farkın olduğu yeterliliklerden biri olan öğrencilerin matematik kurallarına göre faiz ve iskonto hesaplaması yapabilmeleridir. Bir başka anlamlı farklılık ise şirketlerin hukuki yapılarına göre öğrencilerin, çalışanların normal, fazla mesaili ve raporlu ücretlerinin hesaplayabilmesi yeterliliğinde ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan ikiden fazla değişkenin olduğu şirketlerin faaliyet alanına göre verdiği cevapların farklılaşıp farklılaşmadığını tespitine yönelik olarak yapılan One-way Anova Testi sonuçlarına göre ise işletmelerin faaliyet alanlarına göre on altı sorunun tümünde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Diğer taraftan mesleki unvan değişkenine göre yapılan One-way Anova Testi sonuçlarında ise öğrencilerin işletmenin dosyalama sistemine göre evrakları dosyalama yeterliliğine muhasebe şefleri, muhasebe uzman ve müdürlerine göre daha az inanmaktadırlar.

Genel olarak araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, öğrencilere mesleki hayatlarındaki yeniliklere ayak uydurabilmelerini sağlayacak gerekli becerilerin, bilgilerin ve tutumların kazandırılmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Mesleki eğitimin sorunlarına ciddi çözümler getirilmeli, mesleki eğitime gereken maddi destek sağlanmalı, meslek lisesi mezunları ara(nan) eleman haline getirilmeli, dünyadaki gelişmeler de göz önünde bulundurularak

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'nde verilen muhasebe eğitimine gereken önem verilmelidir.

KAYNAKÇA

Akbulut, H, Pekkaya, M. & Aksakaloğlu, H. (2014), Meslek Mensuplarının Bakış Açısıyla Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimi: Bursa İli Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 62.

Aksakaloğlu, H. (2013), Ticaret Meslek Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğu: Bursa İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.

Ayanoğlu, Y. (2007), “Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Artırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, s. 115-136.

Çelik, O. ve Gürdal, K. (1999), “Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışları ve Akreditasyon(Eşdeğerleme) Standartları”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Cilt:1,Sayı:2, s. 45-67.

Dursun A. (2006), Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışı, *Seçkin Yayıncılık Ankara*.

İmamoğlu, M. (2010) , Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Gökçen, G. (2007), Genel Muhasebe- İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı ve Uygulamaları, 1. Baskı, İstanbul: Beta Basım.

Karakaya, M. (1994), Muhasebe Bilgi Sistemi ve Bilgi Teknolojisi, Ankara.

Karlıklık, M. (2016), Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğunun Değerlendirilmesi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon*.

METARGEM, (1997), “Endüstri Meslek Lisesi Mezunlarını İzleme Araştırması”, Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

Norton, E. R. (1985). “Develop Local Plans for Vocational Education”. Columbus: Columbus The Ohio State Universty.

Sevilengül, O. (1998), Tek Düzen Muhasebe Sistemi İle Uyumlu Genel Muhasebe, *GaziKitabevi, Ankara.*

Sezgin, İ. (1987), “Yeni Mesleki-Teknik Eğitim Sistemi ve Okul-Endüstri İlişkileri”,*Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı. 2, s. 210-228.

T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2014). Mesleki Eğitimin Yeniden Yapılandırılması Çalışma Grubu Raporu. Ankara.

Turan, K. (1992), Mesleki ve Teknik Eğitimin Gelişmesi, *Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.*

Uysal, N. (2006), Ticaret Lisesi Öğrencilerinin Staj Eğitimlerinin Mesleki Eğitimlerine Ve Staj Yerlerine Etkisi Bir Uygulama (İstanbul İli, Bağcılar İlçesi), *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın.*

Uzun, F. (2018), Muhasebe Eğitimi Ve Ara Eleman İstihdam Sorunu: Meslek Mensubunun Bakış Açısıyla Teknik Lise Ve Anadolu Meslek Liseleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.*

Yardım, E. (2009), Ortaöğretimde Muhasebe Eğitiminin MEGEP ile Yeniden Yapılandırılması Sonrası Öğrenci ve İşveren Memnuniyetinin İncelenmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.*